
VAD ÄR DET I PÅSEN?

Kära linvän!

Nu växer det förhoppningsvis för fullt i pallkragar och land. Tack för alla fina bilder och hejlarrop som ni mailar och lägger upp i Facebook-gruppen 1kvmlin. Det verkar inte vara något fel på grobarheten! Visst är det härligt när de kommer upp? Om du vill skynda på växandet så ansåg linodlarna i Tyskland och Österrike att växtkraften gynnades med dans och höga hopp. Hojta gärna Väx lin! Väx lin! samtidigt så blir det riktigt bra.

I detta brev vill vi berätta lite mer om linet och svara på frågan, vad var det egentligen i påsen?

Lin är en av våra äldsta grödor och den har följt människan i tusentals år. Det är svårt att säga när vi först började använda lin men linfrön och tyger har hittats på en neolitisk boplats (yngre stenålder ca 8000 år sedan) i Turkiet, Çatalhöyük. Lin blir starkare när det är vått vilket gör att det passar utmärkt för bland annat fiskelinor. Något som inte lär ha gått forntidens människor förbi.

I det gamla Egypten lindades mumierna med linnelindor och prästerna bar linnekläder som symbol för renhet och upphöjdhet. Faraos folk skapade sina trådar av ett vildväxande lin. Vi använder ett annat men de tillhör samma familj.

Lin tillhör växtfamiljen Linum och det finns många olika arter och det är stor variation mellan arterna. Det finns fleråriga, tvååriga, lågväxande, vilda och olika färger. I Sverige finns det en vildväxande blomma som tillhör linsläktet: vildlin. En liten ört som blir drygt en decimeter hög och som trivs på fuktiga ängar.



Figur 1 Vildlin, håll utkik efter denna gulliga blomma nästa gång du är ute i markerna. Foto från Naturhistoriska riksmuseet.

Det vi har sått är ett spånadslin, spånad betyder spinna, alltså ett lin som passar bra att göra tråd av.

Linum usitatissimum är det latinska namnet. Det betyder det högst nyttiga och det finns två slag: spånadslin och oljelin. Skillnaden dem emellan är att spånadslinet får långa fina stjälkar med få förgreningar, så att vi får

långa fina fibrer. Fröna hos spånadslinet är färre och de är mindre. Kanske kommer några av er att märka om något av era fröer har hamnat lite för sig självt. Då kan det få många förgreningar. Ett sådant strå är inget vidare att göra tråd av. Vi vill ha långa raka stjälkar!

Oljelinet är mer kortvuxet och har många förgreningar, det är för att det ska bli många frökapslar så det blir mycket frö att pressa olja ur. Fröna är också större. Oljelinet stjälkar har en annan uppbyggnad än spånadslinet och fibrerna passar dåligt att göra tråd av. Oljan från linfröet har använts i långa tider, till

färgtillverkning och impregnering till exempel.

Medeltidens målare använde sig av äggoljetempera. En färg som består av linolja, ägg, vatten och pigment. Det är en rolig färg att göra själv. Den är härlig att måla med och det blir extremt snyggt.

[Prova själv!](#)

Fiskarnas kläder blev regntäta genom impregnering med linolja. Här finns en beskrivning om du blir sugen på att prova själv: <https://365slojd.se/projects/impregnera-tyg-sjalv-kanske-till-en-regnhatt>



Linfrö har också använts och används för sina nyttiga fetters skull, sin höga fiberhalt och för sina hälsofrämjande egenskaper. Hippokrates, läkekonstens fader, ordinerade linfrö för magproblem. Ett råd som står sig än idag!

Trim för tarmen

Häll en matsked med linfrö i ett glas vatten.

Låt det stå några timmar eller över natten.

Rör runt och drick upp.

Det bildas ett geléliknande hölje runt linfröna och det smörjer upp systemet.

För några år sedan gick livsmedelsverket ut och varnade för att använda linfrö. Linfrö innehåller ett naturligt växtgift som kan omvandlas till blåsyra i kroppen. De har senare tonat ned riskerna men en tumregel är att använda hela frön i müsli och liknande. De flesta slinker igenom hela för du tuggar inte sönder alla. Det går bra att använda krossade linfrön när du bakar eller i matlagning.

Vi odlar spånadslin och fröerna är mindre men de kommer att gå bra att äta också. Har du något bra recept som innehåller linfrö så blir vi glada om du delar med dig!

Våra fröer till 1kvmlin heter Lizette och Natalie, vi fick två omgångar. Ni som fick era fröer innan april har fått Lizette och ni andra har Natalie. Fröerna är importerade. I Sverige har vi idag ingen storskalig odling av lin och inte heller någon större fröproduktion.

Nästa brev

Nu är vi i en tid då vi väntar och ser hur våra odlingar växer till sig. Det är en perfekt tid att packa picknick-korgen och åka på utflykt. I nästa brev kommer vi att tipsa om trevliga utflyktsmål i Västra Götaland med omnejd med lin- och linneanknytning. Om du har något att dela med dig av så skicka gärna tips till hillevi.skoglund@vgregion.se

Tills nästa gång!

*De sju häradernas hemslöjdsförening, Föreningen Bohuslin, SV, Linsektionen Vasastans vävstuga Skövde
och Hemslöjdskonsulenter VGR*